

BEDRIJF AAN DE NOORDERSTRAAT BESTOND TOT 2021

De draaiorgels van Elbert Plier

Tot 2021 maakte en onderhield de in 1946 geboren Elbert Plier draaiorgels, net als zijn vader Anton dat tot zijn dood in 1990 deed. Vorig jaar sprak ik met Elbert over het bedrijf. Het eerste deel van zijn verhaal verscheen in de krant van 18 december 2024. Dit is het tweede deel.

Mijn jeugd

"Ik ging na de lagere school naar de Bussumse Ambachtsschool en koos voor het vak timmerman. Als onderdeel van mijn opleiding kwam ik in 1961 bij de aannemer Ab Roof in de utiliteitsbouw te werken. Daarbij werk je aan gebouwen die geen woonbestemming hebben. Later was ik werkzaam in de nieuwbouw, omdat ik geen zin had om in militaire dienst te gaan en je vrijstelling daarvan kreeg als je in de nieuwbouw werkte.

Thuis werkte ik natuurlijk ook mee aan de orgels van mijn vader. Omstreeks 1982 ben ik gestopt in de bouw om fulltime in het bedrijf van mijn vader te gaan meewerken. Behalve het bouwen van orgels, dat vaak in opdracht van liefhebbers gebeurde omdat beroepsdraaiers er al lang niet meer waren, was het onderhouden ervan bij de eigenaren een belangrijk onderdeel van het bedrijf. Daarvoor moest je vaak op reis, bijvoorbeeld naar de Efteling, waar we alle orgels in onderhoud hadden. In 1987 hebben we deze locatie aan de Noorderweg gekocht,

■ Elbert Plier met een medewerker in de jaren zeventig.

omdat we voor de uitbreiding van het bedrijf aan de Verbindingslaan te weinig ruimte hadden.

Eigen orgels

In 1990 overleed mijn vader en sindsdien ben ik helemaal eigen orgels gaan bouwen. Ik gebruik het liefst het systeem van de orgels van de Belgische fabrieken Decap en Mortier, omdat dat voor mij het makkelijkste is. De houten pijpen maak ik zelf, maar de metalen pijpen bestel ik. Wist je dat er in Nederland nog een fabriek is die orgelpijpen maakt? Daar komen

mijn metalen pijpen vandaan. Door het draaien, dat vroeger met de hand werd gedaan maar tegenwoordig meestal met een elektrische motor, gaat er lucht via geleiders naar het klavier en door een kartonnen orgelboek in het instrument vallen de toetsen – kleine metalen punten – in de gaten en worden de instrumenten in het orgel tot klinken gebracht. Het front van het orgel werd vormgegeven door een beeldhouwer uit Staphorst en een schilder bracht vervolgens de finishing touch aan.

Opdrachten

Ik werkte vooral in opdracht, maar ook voor mezelf. In 1992 heb ik bijvoorbeeld 'De bandiet' gebouwd voor een liefhebber in Alkmaar. Tegenwoordig is dat orgel in Amsterdam. Voor een liefhebber in Engeland heb ik 'Het kleine juweel' gebouwd en voor iemand in Maine in Amerika 'De eenhoorn'. Dat was een bijzonder geval: hij wilde een duwkar om af en toe mee op pad te gaan. Het orgel staat in een speciale loods, ik ben er twee keer voor onderhoud geweest.

Voor het cruiseschip Zaandam van de Holland-Amerikalijn heb ik in 1999 een concertorgel in barokstijl gebouwd. Het interieur van dat schip had als thema muziek. Het orgel moest ik volgens de aanwijzingen van de architect in het Atrium inbouwen toen het schip in Italië werd gebouwd. Ik had alle onderdelen al in Nederland gemaakt en zette het daar in elkaar. Er kwamen ook elektrische gitaren te hangen die gesigneerd waren door de Rolling Stones, Carlos Santana en Queen.

Met pensioen

In 2021 ben ik gestopt met het bedrijf. Reparatie en restauratie heb ik afgestoten en opdrachten voor orgels neem ik niet meer aan. Dat betekent niet dat ik geen orgel meer bouw. Al tien jaar werk

■ Het orgel van Elbert in het atrium van het schip 'Zaandam'.

FOTO: HOLLAND-AMERIKALIJN.

ik aan een groot orgel, dat ik vermoedelijk niet zal voltooien. Dat is niet dramatisch hoor! Ik wil alles perfect hebben, dus probeer allerlei dingen uit. De orgels van Plier werden altijd geprezen om hun warme klank en die klank moet dit orgel zeker ook hebben! Ik heb al heel wat onderdelen erin gehad, die uiteindelijk toch niet voldeden en die ik door andere heb vervangen.

Ook het front, het uiterlijk van het orgel is een kwestie van zoeken. Er komen pilaren in, maar

hoe hoog en hoe breed moeten die zijn? Ik ben niet iemand die een schets kan maken, ik maak het en als het me niet bevalt, vervang ik het weer. Die pilaren heb ik nu maar van pvc-buizen gemaakt, die kun je gemakkelijker vervangen dan met veel moeite gemaakte houten exemplaren. Ik ben er heerlijk mee aan het werk en stiekem wil ik het orgel helemaal niet voltooien, want het bezit van de zaak is het eind van het vermaak!

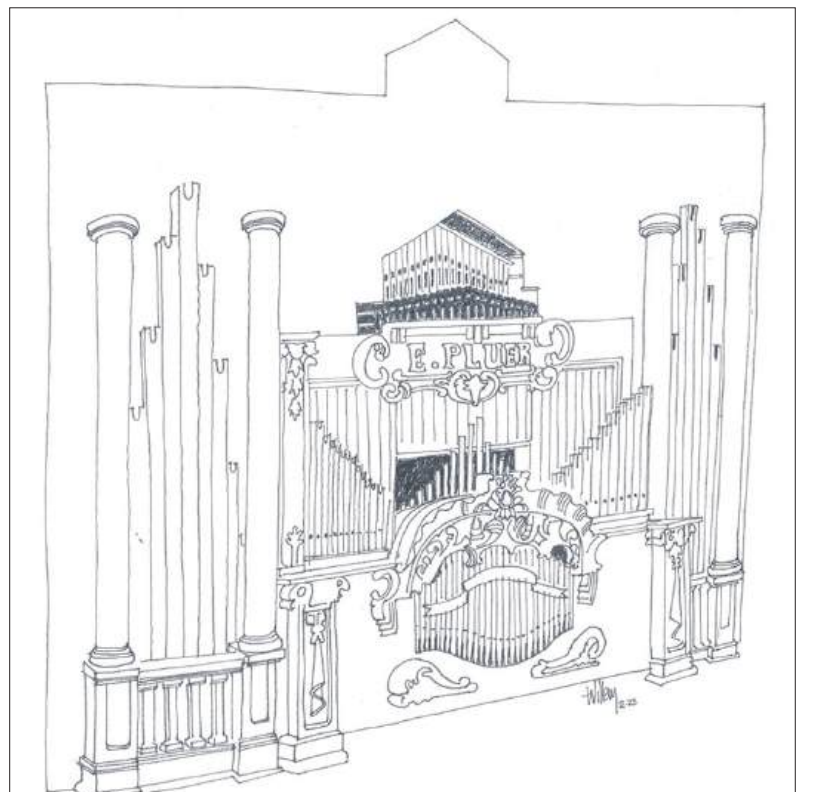
Eric Bor

■ Het grote draaiorgel 'De Lotusfluit' van Elbert.

■ Onze Klenne' in 1991 gebouwd voor Draaiorgelmuseum in Helmond. FOTO: DRAAIORGELMUSEUM HELMOND.

■ Impressie van het grote orgel dat Elbert nu aan het bouwen is.

TEKENING: WILLEM ZIJLSTRA, MAART 2023.